

99 . Gălățui | Comuna: Alexandru Odobescu | Județ: Călărași | Punct: Movila Berzei (Movila Verde, MovilaCoteț) | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 94152.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, La Tène, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Alexandru Cătălin Lazăr, Marian Neagu, Virginia Oană, Costinela Parnic, Florin Rădulescu, Andrei Soficaru

Instituții: Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Școala Generală nr. 11 Călărași, Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Institutul de Antropologie "Francisc J. Rainer" București

Raport

Șantierul arheologic din punctul "Movila Berzei", sat Gălățui, comuna Alexandru Odobescu, județul Călărași, este situat pe malul estic al lacului Gălățui, în drumul podului. Pe unele hărți mai vechi punctul respectiv apare și sub numele "Movila Verde" sau "Movila Coteț".

Acest sit a fost prima dată cercetat sistematic la începutul anilor '80, de către Marian Neagu. Rezultatele săpăturilor arheologice din această perioadă au fost spectaculoase. Amintim doar locuința-sanctuar de 10 x 8 m, numeroasele vase ceramice, statuete antropomorfe, toate aparținând fazei Giulești a culturii Boian. Menționăm că tot în acest sit a fost identificat și un nivel de locuire aparținând fazei Bolintineanu a aceleiași culturi. Cercetarea a fost reluată în anul 2000, când s-au continuat cercetările începute anterior. Astfel a fost continuată cercetarea locuinței-sanctuar, ne-finalizată anterior din motive obiective. Totodată, au fost trasate noi secțiuni, acestea conducând la identificarea unor noi vestigii aparținând culturii Boian.

În campania 2001, colectivul științific al șantierului arheologic Gălățui-"Movila Berzei", și-a propus următoarele obiective:

- continuarea cercetării colibei C1 (SVI);
- realizarea unui sondaj de verificare a zonei centrale a așezării Boian;
- identificarea necropolei așezării sau a unor morminte izolate;
- interceptarea unor complexe și a zonei conservate din locuința-sanctuar;
- delimitarea zonei nordice a așezării Boian.

Descrierea săpăturii și a metodelor de lucru

În campania 2001 am continuat aplicarea proiectului de săpătură elaborat în 2000 (secțiuni și săpătură în suprafață). Au fost trasate următoarele noi secțiuni:

S. IX a (10/1,5 m) situată în partea de S a așezării la 2 m E de S. I, orientată N-S. Este împărțită în 5 carouri numerotate 1-5;

S. IX b (10/1,5 m) situată în partea de S a așezării la 2 m E de S. IX a, paralelă cu aceasta, orientată N-S. Este împărțită în 5 carouri numerotate 1-5;

S. X (20/1,5 m) situată în partea de N a așezării (spre lac), la 10,5 m E de S. I, orientată N-S. Este împărțită în 10 carouri numerotate 1-10;

S. XI (10/1,5 m) situată în partea de N a așezării (spre lac), la 5 m E de S. X, orientată N-S. Este

împărțită în 5 carouri numerotate 1-5;

S. XII (20/1,5 m) situată în partea de N a așezării (spre lac), la 20 m E de S. XI, orientată N-S. Este împărțită în 10 carouri numerotate 1-10.

În ceea ce privește metodele de lucru aplicate pe acest șantier arheologic, acestea au fost adaptate la situațiile concrete întâlnite în teren. Pentru decopertare și săparea primului strat de pământ (stratul vegetal), s-au folosit unelte clasice (cazmale, lopeți, sape). În stratul arheologic au fost utilizate truele, șpacluri, spatule, pensule, iar pentru evacuarea pământului rezultat au fost folosite lopeți și găleți. Arhiva de imagine a fost realizată cu cameră video, cameră digitală și aparate foto.

Rezultatele cercetărilor

1. Perioada neolitică

a). Boian - Giulești. În S. VI pentru extinderea cercetării colibe C1 s-a realizat la SV de complex, o casetă de 5 x 1 m. Aceasta a ajutat la identificarea completă a structurii de locuire (coliba C1). Au fost descoperite bucăți mari de chirpici nears, fragmente de vatră, o cantitate mare de material arheologic și osteologic. La baza colibe C1 s-a reușit surprinderea gropilor de pari ai acestei structuri. Cel mai probabil această colibă a servit drept structură de locuire câteva sezoane după care a fost transformată în groapă menajeră, astfel explicându-se cantitatea mare de material arheologic și osteologic descoperit în nivelele superioare ale acestei structuri.

În S. IX a-b ?1-2 au fost descoperite cantități mari de material arheologic care se încadrează din punct de vedere tipologic aceluiași nivel arheologic.

În S. X ?1-2 a fost identificată o altă structură de locuire (colibă). Și în cazul acestei structuri observăm existența unei locuiri de câteva sezoane iar apoi transformarea acesteia în groapă menajeră. Cantitatea de material arheologic și osteologic este considerabilă.

În S. XI ?1-2 au apărut bucăți mari de chirpici, materiale provenite din stratul de distrugere al unei structuri de locuire - colibă transformată ulterior în groapă menajeră. Aceiași situație o întâlnim și în ?4-5.

În S. XII ?6-7 au fost descoperite cantități mari de material arheologic și bucăți de chirpici ne-ars, provenite din stratul de distrugere al unei structuri de locuire (colibă).

b). Boian - Giulești. În ?X1-X2 s-a continuat cercetarea extremității sud-vestice a locuinței - sanctuar. Această structură a fost identificată și cercetată parțial la începutul anilor '80. În 1982 s-a prezervat o suprafață de (7 x 2,5 m), a cărei cercetare a continuat în campania 2000 și în campania aceasta. A fost cercetat nivelul de distrugere care a permis realizarea unor observații referitoare la modul de construcție a locuinței - sanctuar. Sub acest nivel de distrugere a fost identificată podeaua precum și fragmente dintr-o vatră.

În S IX b ?1, la -1,25 m adâncime, a fost identificată o parte dintr-o locuință de suprafață, contemporană cu locuința - sanctuar. În mare parte această structură de locuire este deranjată, neputându-se identifica limitele ei. Materialul arheologic provenit din nivelul de distrugere al acestei structuri este extrem de interesant.

2. Perioada Latene. În S. IX a ?3-4 au fost identificate mai multe fragmente ceramice aparținând acestei perioade. fragmente de amforă. În campaniile anterioare au fost descoperite materiale arheologice aparținând acestei perioade, fără a se identifica un nivel de locuire Latene propriu-zis.

3. Morminte sarmatice. Cu ocazia cercetării nivelului de locuire neolitic au fost descoperite și 4 morminte de înhumăție, care din punct de vedere stratigrafic au perforat nivelul Boian-Giulești. Inventarul mormintelor ne permite încadrarea lor cronologică în sec. II-IV p. Chr.

M. 1/2001 a fost descoperit dezafectat în S. X, ?2 la o adâncime de -0,95 m. Acesta este puternic deranjat de gangurile de crotovine descoperite în zonă. Groapa mormântului nu a putut fi identificată. Oasele nu se aflau în conexiune anatomică, păstrându-se doar o parte din cutia craniană, coaste, falange.

Absența inventarului funerar sau a altor date privind organizarea spațiului funerar (forma gropii,

orientarea scheletului, poziția membrelor), face dificilă încadrarea precisă a acestui mormânt într-o anumită perioadă istorică. Menționăm totuși existența unor fragmente ceramice atipice și oase de animale aflate în poziție secundară.

M. 2/2001 a fost descoperit în S. XI, ?3 la o adâncime de -1,3 m. Scheletul se află în poziție întinsă pe spate, cu membrele superioare pe lângă corp, orientat NNE-SSV. Oasele se află în conexiune anatomică în proporție de 95%. Lipsesc doar o parte din tarsiene, metatarsiene și falange, acest fapt datorându-se unui gang de crotovine în zona membrelor inferioare.

Groapa mormântului are o formă ovală. În umplutura gropii am identificat mai multe fragmente ceramice atipice, bucăți de chirpici ars, piese de silex. La 0,5 m de mormânt într-un gang de crotovine a fost descoperită o fusaioală de lut ars. Toate aceste materiale se aflau în poziție secundară.

La demontarea scheletului, sub craniu și vertebrele cervicale, a fost identificat inventarul funerar al acestui mormânt sub forma unei oglinzi de argint (?) cu tamga, decorată cu svastică, un cercel corodat din cupru și câteva fragmente de cupru. Pe baza inventarului funerar atribuim acest mormânt sarmaților (sec. II-III p. Chr.).

M. 3/2001 a fost descoperit în S. X, ?3. Adâncimea la care s-au descoperit oasele scheletului variază între -0,8/1,2 m. Astfel, cutia craniană la -0,8 m, oasele coxale la -1,2 m, oasele membrului inferior drept la -1,01 m, cele ale membrului inferior stâng la -1,15 m. Aceste diferențe se datorează deranjării mormântului de numeroase galerii de crotovine. Scheletul era orientat N-S și se afla în poziție întinsă pe spate, cu piciorul stâng ușor îndoit, femurul stâng intersectează femurul drept, iar tibiile și fibulele sunt paralele. Oasele erau în conexiune anatomică în proporție de 60 %. Lipsesc o parte din oase, iar altele sunt deranjate. Groapa mormântului nu a putut fi identificată. Inventarul funerar este compus din mărgelile din pastă de sticlă descoperite în zona membrelor inferioare, mai ales între tibii și fibule. O singură mărgică a fost descoperită în zona toracică. S-au descoperit un număr de 234 mărgelile. Pe baza inventarului funerar atribuim acest mormânt sarmaților (sec. II-III p. Chr.).

M. 4/2001 a fost descoperit în S. IX b, ?2-3 la o adâncime de -1,5 m. Individul era orientat N-S și a fost depus în poziție întinsă pe spate, cu brațele pe lângă corp. Oasele se află în conexiune anatomică în proporție de 90 %. În regiunea toracică oasele sunt puternic deranjate, probabil datorită intervenției crotovinilor. Groapa mormântului are o formă dreptunghiulară. Inventarul funerar era compus din mărgelile din pastă de sticlă descoperite în regiunea membrelor inferioare, între tibii și fibule (situație identică cu M. 3/2001). S-au descoperit peste 70 de mărgelile. Tot în aceeași zonă a fost descoperită o fusaioală din lut ars. Pe baza inventarului funerar și a orientării scheletului atribuim acest mormânt sarmaților (sec. II-III p. Chr.).

Acest mormânt a apărut la sfârșitul campaniei, timpul rămas la dispoziție nepermițând finalizarea cercetării acestui mormânt. În aceste condiții s-a decis conservarea acestui mormânt pentru următoarea campanie. Prezervarea și conservarea a fost realizată cu folie de plastic și strat de pământ.

Date antropologice preliminare

M. 1/2001. Mormânt dezafectat. Starea de conservare este foarte proastă. Nu se păstrează decât oasele de la brâu în sus (picioarele lipsesc). Craniul a fost reconstituit parțial. Sexul nu s-a putut determina. Vârsta după dentiție cca. 2,5 ani. În actualul stadiu al cercetărilor se poate aprecia că era doliocran.

M. 2/2001. Stare de conservare este bună. Există unele spărturi la craniu și sacrum. Craniul a suferit o deformare postumă în stratul de pământ, fiind turtit lateral, mai accentuat pe partea stângă pe care zăcea, fiind totuși reconstituit. Pe ramul vertical stâng al mandibulei, de asemenea, și pe mastoida stângă prezintă o intensă colorație cu oxizi verzi de cupru de la inventarul funerar. Sex feminin (bazin). Vârsta adult. Craniul este alungit, doliocran, și aparține fără îndoială rasei europoid. Sunt prezenți toți dinții și semnalăm prezența unei accentuate depuneri de tartru și de asemenea prezența a 3 carii penetrante la molarii maxilari. După oasele bazinului, acest subiect a avut mai multe nașteri.

Statură:

femur (lungime naturală) = 410 mm (Manouvrier = 1543 mm; Bach = 1605 mm);

femur (lungime maximă) = 412 mm (Trotter & Glaser = 1560 mm);

tibie (lungime maximă) = 350 mm (Trotter & Glaser = 1630 mm);

humerus (lungime maximă) = 297 mm (Manouvrier = 1556 mm; Bach = 1615 mm; Trotter & Glaser = 1575 mm);

radius (lungime maximă) = 228 mm (Manouvrier = 1693 mm; Trotter & Glaser = 1630 mm).

M. 3/2001. Stare de conservare este mai slabă decât în cazul anterior, scheletul suferind o serie de distrugeri încă din vechime. Sex feminin. Vârstă matură. Observații:

- craniul, care s-a putut restaura în cea mai mare parte, este ovoid - mezocran;
- din dentiție s-au păstrat numai 14 dinți, de asemenea și numai jumătate din mandibulă;
- se poate observa căderea intra vitam a molarului 2 maxilar și o importantă suferință a parodontiului (retracție gingivală și depuneri de tartru);
- nu prezintă o deformări postume;
- lipsurile cele mai importante se înregistrează pe parte stângă (porțiunea respectivă de frontal, maxilarul stâng);
- individul aparține fără îndoială fondului europoid.

Statură:

femur (lungime naturală) = 414 mm (Manouvrier = 1556 mm);

femur (lungime maximă) = 415 mm (Bach = 1610 mm; Trotter & Glaser = 1565 mm).

Toate materialele arheologice descoperite pe șantierul arheologic Gălățui-"Movila Berzei", se află în depozitele Muzeului Dunării de Jos Călărași. Materialul faunistic a fost depus la CNCP din cadrul MNIR București în vederea realizării analizelor arheozoologice. Materialul osteologic a fost depus și analizat la Centrul de Cercetări Antropologice "Francisc Rainer" București.

Pentru campania 2002, colectivul științific al șantierul arheologic Gălățui - "Movila Berzei", și-a propus următoarele obiective:

1. Finalizarea cercetării locuinței - sanctuar;
2. Identificarea nivelului de locuire și delimitarea așezării Bolintineanu;
3. Cercetarea zonei de S și de N a așezării în vederea epuizării grupului de morminte sarmatice;
4. Descoperirea unor morminte neolitice.

Informații suplimentare online

[Raportul 1372 din cronica.cimec.ro](http://raportul1372.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.foolosind.Mapserver.Cimec.ro)
